

Lärande inom äldreomsorgen

**Delrapport I- Vårdbiträdesutbildning med stöd i svenska
och med stöd av mentorer på arbetsplatsen**

**Eva Lindelöf, Kerstin Sjösvärd och Ingrid Skeppstedt
Sommar 2006**

Lärande inom äldreomsorgen
Kombination arbete och utbildning
Projekt nr 642 10307

Delrapport 1

**Vårdbiträdesutbildning med stöd i svenska och
med stöd av mentorer på arbetsplatsen**

Utbildningsförvaltningen och S:t Görans gymnasium
hösten 2005 – våren 2006

Eva Lindelöf, delprojektledare,
S:t Görans gymnasium
Kerstin Sjösvärd, projektledare
Utbildningsförvaltningen
Ingrid Skeppstedt, handledare
Nationellt centrum för sfi och
svenska som andraspråk

Augusti 2006

Förord

De grundutbildningar för äldreomsorgen som har genomförts under kompetensfondens tid har inneburit en massiv insats för kompetenshöjning av medarbetarna. De första utbildningarna startade hösten 2003, sedan dess har över 1200 personer deltagit i olika utbildningar baserade på kurser inom omvårdnadsprogrammet. Många utbildningar har genomförts med stöd i svenska, och under hösten 2004 började man diskutera hur man skulle kunna förbättra utbildningarna, använda sig av stöd på modersmålet m.m. för att ge kursdeltagarna bättre möjligheter att klara utbildningen.

Projektet "Lärande i äldreomsorgen" startade i juni 2005 inom kompetensfondens projekt "Grundutbildningar i äldreomsorgen" för att utforska hur man kan utveckla bättre utbildningar för kursdeltagare som inte har svenska som modersmål. Andra syften var att förbättra kontakten mellan skola och arbetsplats, samt att ge lärarna kompetensutveckling.

Denna delrapport är den första av tre. Rapporten behandlar den första kursen för vårdbiträden där utbildning har bedrivits på halvtid och arbete på ordinarie arbetsplats på halvtid med stöd av mentorer på arbetsplatsen. Delprojektledaren på S:t Görans gymnasium Eva Lindelöf och handledare Ingrid Skeppstedt från Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk beskriver hur arbetet har genomförts och redovisar också de erfarenheter som lärarna, kursdeltagarna och mentorerna har förmedlat till projektet. Delprojektet har gett ett gott resultat, 28 av 30 har genomfört utbildningen och betygsnivån för deltagarna är betydligt högre än i tidigare utbildningar. Nya metoder i undervisningen har utvecklats.

Rapportens *Sammanfattning* beskriver delprojektet i korthet. Därefter följer *Förslag till förändring och utveckling*. *Projektets genomförande* redovisar mer i detalj hur arbetet har bedrivits. I kapitlet *Utvärdering* ger mentorer, lärare och kursdeltagare sina synpunkter på projektet.

De övriga delarna av projektet består av en utbildning där deltagarna får stöd både på sitt modersmål och i svenska, samt en utbildning för deltagare med kort skolbakgrund med mycket intensiv undervisning i svenska och färre kurser ur Omvårdnadsprogrammet. Dessa utbildningar pågår och kommer att beskrivas i kommande delrapporter. En utvärdering av projektet i sin helhet görs av Arthur Henningsson, Consider Consultants.

Kerstin Sjösvärd
Projektledare
Utbildningsförvaltningen

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
1. Bakgrund	5
Mål för projektet: Lärande i äldreomsorgen – nya utbildningsformer samt kompetens- utveckling för lärare	5
<i>Delprojekt 1</i>	6
2. Sammanfattning av delprojekt 1 inom ”Lärande inom äldreomsorg - nya utbildningsformer”	7
Urval, antagning och deltagargrupp	7
Kurser	7
Utbildningens uppläggning och organisation	7
Arbetsformer och arbetssätt	8
Samarbete med arbetsplatserna	9
Mentorer och mentorsrollen	9
Besök på arbetsplatserna	9
3. Förslag till utveckling och förändring	10
Urval, antagning och deltagargrupp	10
Kurser	10
Utbildningens uppläggning och organisation	11
Arbetsformer och arbetssätt	11
Samarbete med arbetsplatserna	11
Mentorer och mentorsrollen	12
Besök på arbetsplatserna	13
4. Projektets genomförande	14
Urval och antagning	14
<i>Deltagargruppen</i>	14
Kurser	14
<i>Europeisk språkportfolio</i>	15
Utbildningens uppläggning och organisation	15
Arbetsformer och arbetssätt	16
Handledning	16
Samarbete med arbetsplatserna	16
Besök på arbetsplatserna	17
Kompetensutveckling för lärarna	17
5. Resultat	18
6. Utvärdering	18
Sammanställning av deltagarnas utvärdering	18
<i>Kursanmälan</i>	18
<i>Stöd från ledningen på arbetsplatsen</i>	18
<i>Stöd från mentorer</i>	18
<i>Studierna</i>	18
<i>Kunskaper som redan påverkat arbetet</i>	19
<i>Något i undervisningen som inte stämde i verkligheten</i>	19
<i>Vad har varit bra i undervisningen</i>	19
<i>Vad har varit mindre bra i undervisningen</i>	20
<i>Intresse för vidare studier</i>	20
<i>Råd till lärarna inför nästa kurs</i>	20
Sammanställning av lärarnas utvärdering	20
<i>Utbildningens uppläggning och organisation</i>	21
<i>Urval och antagning</i>	21
<i>Arbetsformer och arbetssätt</i>	21
<i>Resultat</i>	22
<i>Samarbete, utbildningsanordnare, deltagare och arbetsplatser</i>	22
<i>Handledning</i>	23
Sammanställning av mentoreernas utvärdering	23
<i>Träffar med deltagare</i>	23
<i>Erfarenheter av mentorsarbetet</i>	24

<i>Om utbildningen och samarbetet</i>	24
7. Slutkommentarer	24
Bilagor	25

Vårdbiträdesutbildning med stöd i svenska

1. Bakgrund

Grundläggande vårdutbildningar för vuxna som är anställda inom äldreomsorgen har sedan länge funnits som uppdrag inom vuxenutbildningen. Inom äldreomsorgen utvecklas nu livslångt lärande och lärande i arbetet som strategier att möta framtidens behov av kompetent personal. Detta gör att uppdragsutbildningen ställs inför utmaningen att forma utbildningar som mer och mer anknyter till arbetsplatserna. Det finns inom denna typ av utbildning behov att utveckla metoder och förhållningssätt för att kunna individualisera lärandet och få bättre studieresultat. Ett återkommande problem är deltagare som har svårigheter att bli godkända i kurserna, på grund av att de inte behärskar svenska språket tillräckligt bra och/eller saknar studievana. Detta innebär stora arbetsinsatser och ställer stora krav på både lärare och deltagare. Kompetensfonden har därför startat ett projekt, *Lärande i äldreomsorgen – nya utbildningsformer samt kompetensutveckling för lärare*. Projektet skall pågå fram t.o.m. december 2006.

Mål för projektet: Lärande i äldreomsorgen – nya utbildningsformer samt kompetensutveckling för lärare

- utveckla och dokumentera arbetsformer och modeller för att deltagarna ska nå målen för vårdbiträdeskursen och samtidigt förbättra sin svenska.
- utveckla befintligt intagningstest. Ta fram anvisningar för genomförande, analys och resultatsammanställning.
- utveckla former för individuella studieplaner där deltagarnas erfarenheter och kunskaper är utgångspunkt.
- utveckla och dokumentera arbetssätt och modeller för hur man i samband med vårdutbildningar effektivt stödjer och följer upp deltagarnas utveckling i svenska språket samt skissa på rubriker till en pedagogisk handbok.
- utveckla redskap för att beskriva deltagarnas språkliga nivå och språkliga utveckling t.ex. utifrån Europarådets språkliga nivåer.
- diskutera, tydliggöra behov och förväntningar som olika intressenter har på vårdutbildningens mål.
- utveckla samarbetet mellan utbildningsanordnare och enskilda arbetsplatser inom äldreomsorgen.
- utveckla tydliga rutiner och en modell för samspelet och kontakten mellan utbildningsanordnare – enhetschef – medarbetare som deltar i vårdutbildning samt arbetsplatsens mentor.
- utforma en rollbeskrivning för mentorsrollen.

- pröva olika former av utbildning av mentorer samt dokumentera dessa.
- utifrån projektets erfarenheter beskriva de förutsättningar och rutiner som måste finnas på arbetsplatsen. Förutsättningar som gör att deltagare i kommande vårdutbildningar med liknande upplägg aktivt får stöd i det praktiska arbetet med att utveckla sina språkkunskaper.

Delprojekt 1

Utbildningsförvaltningen och S:t Görans gymnasium fick i uppdrag att under hösten 2005 och våren 2006 i projektform genomföra en grundläggande vårdbiträdesutbildning för 30 deltagare. Utbildningen skulle genomföras under 35 veckor (16 v. hösten 2005 och 19 v. våren 2006). Vårdbiträdesutbildningen skulle bestå av fem kurser ur gymnasieskolans omvårdnadsprogram samt stöd i svenska.

Målgruppen för utbildningen var anställda inom äldreomsorgen som saknade grundutbildning och hade otillräckliga kunskaper i svenska. Utbildningen skulle gå på halvfart varav två dagar med lärarledda studier och en halvdag för självstudier. Deltagarna skulle under utbildningstiden arbeta halvtid på sin ordinarie arbetsplats. Andra förutsättningar var att arbetsplatserna skulle få möjlighet att anställa en vikarie på halvtid och att deltagarna som stöd i utbildningen skulle få en mentor på arbetsplatsen.

Projektets fokus var att hitta nya vägar för kontakt och samarbete mellan skola och arbetsplatser, att utveckla arbetsformer och arbetssätt som ökar deltagarnas möjligheter att nå målen för utbildningen och att utveckla sina kunskaper i svenska så att de bättre kan möta de krav som ställs från verksamheten. Särskilt stöd i svenska skulle ingå i utbildningen.

En av lärarna i arbetslaget skulle få nedsättning i tjänsten för att vara projektledare. Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk vid Lärarhögskolan i Stockholm fick i uppdrag att ge lärarna handledning i projektarbetet.

2. Sammanfattning av delprojekt 1 inom "Lärande inom äldreomsorg - nya utbildningsformer"

I det följande ges en sammanfattning av pilotprojektet.

Urval, antagning och deltagargrupp

Kraven för deltagarna att få delta i utbildningen var att ha tillräckligt goda läs- skriv och svenskkunskaper för att med stöd kunna klara utbildningens kurser. Som urvalsinstrument för antagningen till vårdbiträdesutbildningen användes ett test där de sökandes språkliga kompetens prövades dels genom ett ordkunskapstest som använts vid tidigare intagningar, dels genom en för projektet speciellt framtagen skrivuppgift. Tanken var att befintligt intagningstest skulle ses över och revideras. På grund av att tid för detta inte fanns avsatt, reviderades endast den skriftliga delen av testet.

Till testtillfället kom 54 sökande. Ett antagningssamtal med varje sökande var planerat men gick inte att genomföra eftersom endast en lärare var närvarande vid testtillfället. De deltagare som uppnått högst resultat på intagningstestet antogs på kursen. Eftersom det fanns ett krav på att 30 deltagare skulle delta i utbildningen antogs några sökande som inte nådde det resultat som i förväg bestämts som antagningsgräns.

Trots att deltagargruppen från början var ganska heterogen och hade olika studiebakgrund, förkunskaper och kunskaper i svenska, så har gruppen i stort sett fungerat bra och 26 av de 28 deltagarna, som genomfört kursen, fick minst Godkänd i utbildningens samtliga ämnen. Vid en jämförelse med tidigare grupper ligger den sammanlagda betygsnivån för deltagarna i delprojekt 1 högre än tidigare kurser. (jämförande betygsresultat se bilaga 8).

Kurser

Valet av kurser i utbildningen har fungerat bra. Utbildningens kurser har haft samma timtal som de tidigare genomförda vårdkurserna med stöd i svenska, men varvningen arbete och studier har bl.a. inneburit att kurserna och utbildningen förlängts i tid. Deltagarna har i denna modell fått längre tid för att "smälta" kunskaperna, vilket troligtvis varit en av orsakerna till att så många deltagare klarade utbildningen med ett så bra resultat.

Speciellt en av kurserna *Medicinsk grundkurs* har dock upplevts som stressig av både lärare och deltagare. Läraren påpekar att det inte fanns utrymme att förankra kursen och knyta an till deltagarnas arbete på det sätt som önskats.

Samtliga deltagare har i sin utvärdering lyft fram betydelsen av *Stöd i svenska* dels som stöd för kursens teoretiska delar, dels för att de tack vare detta stöd i hög grad har förbättrat och utvecklat sin språkliga kompetens både muntligt och skriftligt.

Utbildningens uppläggning och organisation

Utbildningens modell och uppläggning med en kombination av arbete på halvtid och studier på halvtid har ur ett pedagogiskt perspektiv varit mycket positiv och framgångsrik. Deltagarna kom till utbildningen med erfarenheter och kunskaper att utgå ifrån. Deltagarnas kunskaper har under utbildningen fördjupats och behov av nya har medvetandegjorts. Kursernas teoretiska innehåll har på ett naturligt sätt kunnat förklaras och också förankrats i verkligheten genom att deltagarna kunnat gå tillbaka till sina arbetsplatser och ta reda på hur det fungerar och de har kunnat jämföra med andra arbetsplatser. De har också kunnat fråga och få stöd av sin mentor. I deltagarnas utvärdering framkommer att de ofta direkt har kunnat tillämpa sina nya kunskaper i arbetet.

Av utvärderingarna har dock framkommit att det känts för stressigt med två dagars studier per vecka och att det också funnits problem för deltagarna att få ut den halva dagen för egna studier. Det skulle ha varit bättre med 2 dagar arbete och 3 dagar studie per vecka och där tid för egna studier med handledning funnits inlagda i schemat.

Deltagarna har läst relativt få kurser samtidigt. Kurserna har legat i block och deltagarna har läst två eller tre ämnen samtidigt. De har träffat olika lärare och fått möta olika sätt både att presentera innehållet och att arbeta med det teoretiska innehållet. Lärargruppen har gemensamt kunnat diskutera uppläggning och eventuella svårigheter och också kunnat resonera om hur de på bästa sätt skulle stötta deltagarna. Kursen *Vård och omsorgsarbete* och *Stöd i svenska* har varit utlagd under hela utbildningsperioden. Detta har gett stabilitet och en kontinuitet i utbildningen.

Arbetsformer och arbetssätt

Arbets sättet i utbildningen har utgått från ett dialogpedagogiskt och språkutvecklande perspektiv där undervisningen i samtliga ämnen har skett i dialog med deltagarna. Utgångspunkten har varit deltagarnas kunskaper och erfarenheter från arbetet inom äldreomsorg och teori och praktik har naturligt och snabbt kunnat knytas samman. Lärarledda genomgångar har följts av diskussioner och smågruppsaktiviteter där innehållet bearbetats genom reflektion, interaktion och samarbete. Deltagarna har haft hemuppgifter kopplade till arbetsplatsen och uppgifterna har redovisats på olika sätt både muntligt och skriftligt. Utbildningen startade med kursen *Vård och omsorgsarbete* och *Stöd i svenska*. Under den första perioden fick deltagarna samarbeta, diskutera och lösa uppgifter i olika konstellationer av smågrupper. Deltagarna lärde känna varandra, det blev snabbt en god sammanhållning i gruppen och grunden för ett språkutvecklande och självständigt arbetssätt och också ett eget ansvarstagande skapades.

De flesta av deltagarna hade vid kursens start problem med att skriva. Redan från första dagen fick deltagarna skriva mycket. Detta hade flera syften. Till att börja med var syftet att deltagarna skulle släppa sin skrivrädsla men de mer långsiktiga målen var att skrivningen skulle fungera som ett redskap för lärandet och att kunna hantera och klara skrivsituationerna på arbetet. Många av deltagarna lyfter också fram skrivandet som exempel på att utbildningen har ökat deras skriftliga kompetens och ett bättre självförtroende.

Alla deltagare lyfter fram betydelsen av att ha fått särskilt *Stöd i svenska*. Det har varit viktigt att alla lärarna i samtliga ämnen har samverkat med svenskläraren och att svenskläraren har haft god inblick i vad som tagits upp på teorilektionerna. Det har inneburit ett stöd för den teoretiska delen av kursen genom att deltagarna dels har fått arbeta med teoriböckernas vokabulär och teoretiska begrepp men också genom att de fått skriva mycket, fått grammatiska genomgångar och med stöd förbereda skriftliga och muntliga redovisningar.

Både deltagarna och svenskläraren gjorde i början och i slutet av utbildningen en skattning av kunskaperna i svenska med hjälp av det självbedömningsmaterial som finns i ESP, den europeiska språkportfolion. Detta fungerade bra och höjde deltagarnas medvetenhet både av befintliga kunskaper och om vad och vilka aspekter de behövde arbeta med för att förbättra sina språkkunskaper. Det har sedan också fungerat som ett redskap för att synliggöra och dokumentera framsteg.

Att deltagarna under kursen har fått föra protokoll över olika typer av samtal och skrivuppgifter som förekommer på arbetsplatserna har ökat deras medvetenhet om vilka språkkunskaper som krävs i arbetet. Detta har också varit en del av underlaget för den individuella studieplaneringen och arbetet i utbildningen.

Samarbete med arbetsplatserna

Det finns ett stort behov av vårdutbildning med svenskstöd och generellt har arbetsplatserna varit mycket positiva till utbildningen. Samarbetet med de flesta arbetsplatser har fungerat bra men det har funnits vissa problem med att få deltagarnas arbetstider att stämma med utbildningens tider. I vissa fall har det också varit svårt för mentorerna och deltagarna att hitta möjliga tider för träffar.

Till det möte som mentorerna var inbjudna till kom 22 personer. Vid mötet fanns ett stort behov hos mentorerna att få diskutera mentorsrollen och hur mycket de konkret skulle hjälpa deltagarna med hemuppgifterna. Både lärare och mentorer uttrycker att mötet fyllde en viktig funktion. Även fortbildningsdagen som var gemensam för lärare och mentorer var mycket lyckad.

De två möten som enhetscheferna var inbjudna till var uppskattade, men få kom. Många angav att de tyvärr inte hade möjlighet att komma p.g.a. hög arbetsbelastning.

Det har ibland varit svårt att nå ut med information till arbetsplatserna men, enligt utvärderingarna, är kombinationen arbete och studier en modell som både arbetsplatserna, deltagarna och lärarna i stort sett ser som mycket framgångsrik.

Mentorer och mentorsrollen

I utbildningsmodellen som prövats i delprojektet 1 har samtliga deltagare haft en mentor på arbetsplatsen. Kontakten med mentorerna har i stort sett fungerat bra. Det tog dock tid innan alla deltagare fått en mentor. Mentorerna har varit stöd för deltagarna dels genom att uppmuntra och vara samtalspartner vid arbetet med hemuppgifter, dels genom att stötta deltagarna vid läsning av kurslitteraturen och förklara sådant som varit svårt att förstå.

Nästan alla deltagare kände att de fick uppmuntran och stöd från mentorerna framför allt i början av utbildningen. Vissa deltagare har inte haft eller har haft mycket lite kontakt med sin mentor vilket t.ex. berodde på att det var svårt att hitta gemensamma tider eller att ”personkemin” inte stämde. Hur mycket deltagarna har träffat sin mentor har också varierat beroende på hur stort behov av stöd som fanns.

De flesta mentorer har upplevt mentorsarbetet som mycket givande och tycker att de varit ett stöd för deltagarna men också att de själva har utvecklats och fått nya idéer. Vissa önskar mer kontakt med utbildningen t.ex. genom att få möjlighet att göra besök i undervisningen.

Besök på arbetsplatserna

Den praktiska delen i kursen *Vård och omsorgsarbete* ersätts i vårdutbildningarna av deltagarnas ordinarie arbete. För att stärka deltagarna och samarbetet mellan skolan och arbetsplatserna har läraren i kursen under utbildningen gjort besök på deltagarnas arbetsplatser. Besöken har tagit 1 – 1½ timma per deltagare och har varit väl använd tid. Besöken har upplevts som mycket värdefulla av alla parter; enhetschefer, mentorer, deltagare och lärare. Enhetschefer och mentorer har varit mycket intresserade och förmedlat att deltagarna har utvecklats både i sin yrkesroll och att deras svenskkunskaper tydligt hade förbättrats.

3. Förslag till utveckling och förändring

Urval, antagning och deltagargrupp

Inför antagning och urval är det viktigt att målgruppen är definierad och att det tas hänsyn till fler faktorer än enbart resultatet på ett test. Exempel på sådana faktorer är deltagarnas tidigare skolgång och studievana vilket bör påverka utbildningens längd, uppläggning och arbetsätt. Ett sätt att göra detta är förslagsvis att ha antagning till två eller flera utbildningar vid samma tillfälle. Flera antagningskriterier kan då användas och grupper med olika studietakt och olika typer och omfattning av stöd i utbildningen kan bildas.

Vid antagningstillfället och urvalet till utbildningar bör flera testledare finnas med. Som urvalsinstrument bör användas ett test där olika aspekter av de sökandes språkliga kompetens prövas. Förutom ordkunskaps- och skriftliga uppgifter bör också olika typer läsförståelse och hörförståelseuppgifter ingå. En viktig del av antagningen är ett samtal med varje sökande där det, förutom prövning av den muntliga kompetensen, finns möjlighet att få information om studiebakgrund och erfarenhet av studier både i ursprungslandet och i Sverige.

Kurser

Medicinsk grundkurs är en mycket teoretisk kurs och kräver mer tid än vad som avsätts i traditionell vuxenundervisning. Många av kursdeltagarna hade t.ex. inte tidigare läst om människokroppen i tidigare skolgång. Timantalet i kursen bör utökas till minst 80 tim och bör ligga vid två tillfälle per vecka och inte som på denna kurs koncentrerade på en dag.

Många av deltagarna i utbildningen har inte haft tillräckliga förkunskaper om hur det svenska systemet när det gäller vård och omsorg är uppbyggt. Kursen *Vård och omsorgsarbete* lästes i utbildningen på 140 timmar vilket är ett minimum för att deltagarna ska kunna klara av kursen på ett bra sätt och det vore en fördel om timantalet ökades något i kommande utbildningar.

Stöd i svenska är inget ämne och har ingen kursplan. I undervisningen måste finnas både ett diagnostiskt och ett behovsorienterat förhållningssätt. Det skulle behövas en "lokal kursplan" där inriktning, mål och arbetsätt beskrivs och där t.ex. följande aspekter tas upp:

I undervisningen bör deltagarna ges möjlighet:

- att bli medvetna om sina språkfärdigheter för att själva kunna beskriva både vilka problem man har och vad man behärskar. Här kan t.ex. det självskattningsmaterial som finns i Europeisk språkportfolio vara utgångspunkt både för att beskriva kunskaperna vid utbildningens start och vid slutet av utbildningen för att beskriva framsteg och utveckling.
- att få en insikt om både *vad* de behöver utveckla och *hur* de kan utveckla sin språkliga kompetens. Lärarens uppgift är att stödja deltagarna genom att deltagarna får pröva olika arbetsätt och strategier.
- att reflektera över i vilka olika situationer de använder svenska språket och bli medvetna om att olika språkliga kompetenser krävs i olika kommunikationssituationer på arbetsplatsen. Här kan t.ex. de blanketter som använts i utbildningen vara exempel på hur medvetenhet kan skapas (se bilaga 3a och b).
- att pröva olika sätt och vägar för hur de kan använda sin arbetssituation för att utveckla sin språkfärdighet.
- att göra jämförelser mellan sitt eget språk och svenska språket för att därigenom bli medveten om likheter och skillnader i språken.

- att inse att alla delar av språket är lika viktiga och att t.ex. ett bra uttal påverkar stavningsförmågan.
- att utveckla strategier för att arbeta med texter som ligger på en hög språklig och teoretisk nivå både på arbetet och i studierna.

Utbildningens uppläggning och organisation

Inför kommande utbildningar vore det önskvärt att utbildningen i stället förläggs till tre dagar per vecka, d.v.s. tre dagar studier och två dagar arbete per vecka. Dels skulle undervisningsdagarna inte behöva kännas så späckade och långa, dels skulle schemalagd tid kunna läggas in för eget arbete med handledning exempelvis vid två tillfällen varje vecka.

Det är viktigt att både deltagarna och arbetsplatserna redan från utbildningens start tydligt informeras om utbildningens uppläggning och innehåll. Mål och betygskriterier behöver förklaras och sedan kontinuerligt följas upp i de olika delkurserna.

Det är önskvärt att deltagarna har egna kursböcker så att de kan göra anteckningar eller skriva in översättningar av svåra eller okända ord och begrepp i böckerna.

Arbetsformer och arbetssätt

Arbets sättet har enligt både lärare och deltagare fungerat tillfredsställande. Vad som kan utvecklas och förbättras inför kommande utbildningar är som tidigare påpekats antalet timmar för t.ex. *Medicinsk* grundkurs och att studierna förläggs till tre dagar per vecka där utrymme för eget arbete med handledning ingår.

Ett område som behöver utvecklas är att hitta former för individuella studieplaner och inom utbildningens ram finna tid så att varje deltagare kontinuerligt får information och möjlighet att för varje delkurs diskutera med undervisande lärare om hur det går och vad som behöver förbättras.

Samarbete med arbetsplatserna

Att deltagarna arbetat under utbildningstiden och att samarbetet med arbetsplatserna i de flesta fall fungerat väl har bidragit till att deltagarna nått ett så bra resultat.

En förutsättning för att utbildningsmodellen ska fungera är att deltagarnas arbetsschema och tider anpassas till utbildningen. Det är t.ex. svårt för deltagarna att fungera i studierna dagen efter de har arbetat natt eller helg. Att deltagarna är närvarande på lektioner och vid genomgångar är en förutsättning för ett bra studieresultat och kursdeltagarna bör inte gå ifrån undervisningen för olika möten på arbetsplatsen om det inte är mycket viktigt. Semester ska heller inte beviljas under kursperioden.

Det är viktigt att arbetsplatsen är positiv till att deltagaren går en utbildning och visar intresse för hur det går.

I början av utbildningen bör både arbetsplats och utbildningsanordnare se till att det finns aktuella listor med kontaktpersoner och e-postadresser.

Förslag till utveckling och en tänkbar arbetsgång för samarbetet med arbetsplatsen:

Vid kursstarten:

- Deltagarna får kursinbjudan från utbildningsanordnaren med information om skolans telefonnummer och e-postadress, kursansvarig person, studietider, kurslitteratur etc. De får också en blankett för att fylla i uppgifter om vilken mentor de kommer att ha och uppgifter om hur skolan kan nå mentorn.
- Enhetscheferna ska hjälpa till vid val av mentor och det är viktigt att mentorerna har en undersköterskekompetens men viktigast är att ”personkemin” stämmer och att både deltagare och mentor är positiva till att samarbeta.

- Enhetscheferna har inför utbildningen fått ett informationsbrev men bör få ytterligare ett brev när deltagaren är antagen, med information om studietider, utbildningens kurser, mentorskap, telefonnummer och e-postadresser till skolan.
Det är också viktigt att informera om att det är värdefullt om det på arbetsplatsen finns ordböcker och ett referensbibliotek där förslagsvis kurslitteraturen ingår.
- Mentorerna får ett brev från utbildningssamordnaren med information om studietider, utbildningens kurser, information om rollen som mentor, telefonnummer och e-postadresser till skolan.

Efter ca 2-3 veckor:

- Mentorerna inbjuds till skolan för information och diskussion. Samtliga undervisande lärare närvarar vid träffen. De mentorer som eventuellt ej kan komma eller uteblir kontaktas per telefon.

Efter ca 1-1½ månad:

- Arbetsplatsbesök startar (ca.1 tim/elev).

Efter ca 13 – 15 veckor:

Mentorerna inbjuds åter till skolan för uppföljning och pedagogiska diskussioner. Det är viktigt att samtliga undervisande lärare närvarar. Mentorerna erbjuds också att komma till undervisningen

Mentorer och mentorsrollen

Mentorerna bör ha en undersköterskekompetens och goda kunskaper i svenska språket. Den viktigaste faktorn för att samarbetet ska fungera är dock ett äkta engagemang.

Mentorerna bör få en mentorsutbildning på samma sätt som handledare får en handledarutbildning.

I en sådan utbildning bör ingå:

- Information om utbildningens innehåll
- Mentorsrollen
- Andraspråksinlärning och andraspråksutveckling.

I avsnittet om mentorsrollen kan följande aspekter tas upp:

- att vara mentor kontra arbetskollega.
- att visa intresse och att uppmuntra.
- att på rätt sätt ta reda på om deltagaren verkligen förstår aktuell information (muntlig och skriftlig).
- att på bästa sätt stötta deltagarna i deras språkutveckling på arbetsplatsen.
- att stötta vid inläsning av litteratur.
- att stötta skrivandet av rapporter etc. och att successivt öka kraven på självständigt skrivande.
- att som kollega rätta skriven text, ordval och uttal på ett positivt sätt.
- att uppmuntra till fortsatt vårdutbildning och studier i svenska språket.

Frågor att diskutera vidare:

- Vissa arbetsplatser har karriärvägar för undersköterskor, exempelvis genom olika ansvarsområden såsom hygien. Skulle mentorskap kunna vara en karriärväg?

- Hur kan man beskriva mentorsrollen i förhållande till handledarrollen?
- Att vara mentor innebär att vara ett stöd för sin arbetskamrat under kursen. När upphör stödet? Hur blir förhållandet efter utbildningen?

Besök på arbetsplatserna

I kommande utbildningar bör tid för arbetsplatsbesök kvarstå. Besöken är tidskrävande men den absolut bästa formen för att stärka kontakt mellan utbildningen och arbetsplatserna. Telefonkontakt kan också vara ett bra komplement om besök inte går att genomföra. Det mest väsentliga är att det finns kontinuerlig kontakt inte bara mellan deltagare och mentorer utan också mellan mentorer och lärare.

4. Projektets genomförande

Urval och antagning

Enligt Kompetensfondens uppdrag till Utbildningsförvaltningen och S:t Görans gymnasium skulle 30 arbetstagare inom vården erbjudas en grundläggande vårdutbildning med stöd i svenska. De anmälda arbetstagarna kallades till ett antagningstest och 54 kom till antagningstillfället. Som urvalsinstrument för antagningen användes ett test där de sökandes språkliga kompetens prövades dels genom ett ordkunskapstest som använts vid tidigare intagningar, dels genom en för projektet speciellt framtagen skrivuppgift. Ett antagningssamtal med varje sökande var också planerat men genomfördes inte p.g.a. att endast en lärare fanns närvarande vid antagningstillfället. De sökande som hade bäst förutsättningar att klara utbildningen skulle tas in. Några sökande nådde inte det resultat som i förväg var bestämt som antagningsgräns, men antogs ändå p.g.a. kravet på 30 kursdeltagare.

Deltagargruppen

Den antagna deltagargruppen bestod av 23 kvinnor och 7 män. Deltagarna representerade tolv olika språk, varav arabiska och tigrinja var de språk som hade störst antal deltagare. De flesta hade varit i Sverige mer än åtta år. Deltagarnas tidigare skolbakgrund varierade mellan 3 år och universitetsstudier. Åtta av deltagarna hade högst 9 års skolbakgrund. Tolv deltagare hade en ofullständig sfi-utbildning. Den yngsta deltagaren var 23 år och den äldsta 59 år och medelåldern i gruppen var 41 år. Alla hade arbetat inom äldreomsorg i minst två år. Tjugo hade arbetat mellan fem och åtta år och en deltagare hade arbetat femton år inom vård (se bilaga 1).

Kurser

Följande kurser ingick i utbildningen¹:

Vård och omsorgsarbete (200 poäng)

Kursen ger grundläggande kunskap om omvårdnad och social omsorg samt inblick i andra människovårdande yrken. Kursen ger också kunskap om och lyfter fram etiska aspekter inom vård och omsorgsarbete och kunskap om vanligt förekommande teknisk utrustning.

Antal timmar: 140²

Människan socialt och kulturellt (100 poäng)

Kursen ger kunskap om människan ur olika sociala och kulturella perspektiv samt skapar förståelse för olika sätt att se på kulturbegreppet.

Antal timmar: 70

Medicinsk grundkurs (100 poäng)

Kursen behandlar människokroppens uppbyggnad och funktion och människans normala fysiska utveckling under hela livet. Kursen ger också kunskap om vanliga sjukdomstillstånd och vikten av ett hygieniskt arbetssätt.

Antal timmar: 70

---

¹ Poängen brukar i regel motsvara antal timmar i kursen. I vuxenutbildningen är det vanligt att timmarna reduceras till ca 60-70 % jämfört med ungdomsgymnasiets kurser.

² Att kurstimmar är reducerade i kursen *Vård och omsorgsarbete* beror på att deltagarna i dessa utbildningar inte gör den arbetsplatsförlagda delen av kursen eftersom de har en tillsvidareanställning inom äldreomsorgen.

Psykologi A (50 poäng)

Kursen ger kunskap och förståelse för egna och andras reaktioner i vardagslivet samt hur människan fungerar som individ i en grupp. Vidare ger kursen kunskap om människans beteende, hur människan uppfattar och tolkar sin omvärld, skillnad mellan individer och om hur olika psykiska problem påverkar människan i vardagslivet.

Antal timmar: 35

Etik och livsfrågor (100 poäng)

Kursen ger kunskap om etiska riktlinjer och centrala etiska begrepp samt värden och värdekonflikter inom verksamhetsområdet. Kursen ger också fördjupade kunskaper om olika livsåskådningars syn på hälsa och behandling.

Antal timmar: 70

För att nå utbildnings mål och för att utveckla svenska språket fick deltagarna också *Stöd i svenska*.

Europeisk språkportfolio

För att bedöma och beskriva deltagarnas språkliga utveckling användes *Europeisk språkportfolio (ESP)* framtagen vid Fortbildningsavdelningen vid Uppsala universitet. Den europeiska språkportfolion, som har framtagits på Europarådets initiativ, finns översatt till 15 europeiska språk. ESP är validerad och beskrivningen utgår från Europarådets: *Common European Framework of reference: Learning, Teaching, Assessment*.

I ESP finns fem färdigheter beskrivna:

- hörförståelse
- läsförståelse
- samtal och muntlig interaktion
- muntlig produktion
- skriftlig färdighet

Färdigheterna beskrivs på sex olika nivåer:

- Grundnivåer A1 och A2
- Självständighetsnivåer B1 och B2
- Kvalificerade nivåer C1 och C2

(En allmän beskrivning av nivåerna finns som bilaga 2).

Utbildningens uppläggning och organisation

Undervisningen var förlagd till tisdagar och onsdagar och en halv dag i veckan var avsatt för självstudier.

Utbildningens kurser blocklästes d.v.s. lästes parallellt. Utbildningen startade med *Stöd i svenska* och kursen *Vård och omsorgsarbete*. Timmarna i *Vård och omsorg (VOMS)*, den mest omfattande kursen, var utlagda över hela kursperioden och fungerade som en röd tråd genom hela utbildningen. Dock låg huvuddelen av timmarna under de första femton veckorna. Efter fyra veckor minskade antalet timmar per vecka i *VOMS* och kursen *Människan socialt och kulturellt* startade. Kurserna lästes sedan i angiven ordning enligt angivet timtal. *Stöd i svenska*, som var utlagd över hela kursperioden, innebar under höstterminen 8 timmar per vecka, varav 4 timmar i helgrupp och 4 timmar parallelllagda med andra ämnen. På grund av schematekniska problem minskade andelen stödtimmar under vårterminen till 4 timmar per vecka, varav 2 timmar i helgrupp och 2 timmar parallelllagda med andra ämnen.

Arbetsformer och arbetssätt

Arbets sättet under utbildningen kan beskrivas som dialogpedagogiskt, d.v.s. har skett i en dialog med utgångspunkt i deltagarnas kunskaper och erfarenheter från arbetet inom äldreomsorg. Teoridelarna har kontinuerligt anknytits till och förankrats i det praktiska arbetet på arbetsplatserna så långt det varit möjligt. Att arbeta språkutvecklande innebär att skapa möjligheter för deltagarna att i samtliga ämnen använda språket på olika sätt, att samarbeta i problemlösande aktiviteter och att interagera i meningsfulla sammanhang. Redan från utbildningens början fick deltagarna diskutera och lösa uppgifter i olika konstellationer av smågrupper dels för att lära känna varandra och skapa sammanhållning i gruppen, dels som en grund för det fortsatta arbetssättet i utbildningen. Lärarledda genomgångar följdes av hemuppgifter där teorin förankrades i praktiken vilket t.ex. kunde innebära att deltagarna fick i uppgift att ta reda på hur man gör på arbetsplatsen eller ta fram uppgifter om stadsdelen. Deltagarna har i regel haft en vecka på sig för att genomföra hemuppgifter och skriva en redovisning på ca ½-1 A4-sida.

För att öka medvetenheten om vilka språkkunskaper som krävs på arbetsplatsen har deltagarna under kursen t.ex. fått föra protokoll över olika typer av samtal och skrivuppgifter på arbetsplatsen (bilaga 3a och 3b).

Deltagarna fick under den första perioden av utbildningen göra en skattning av sina kunskaper i svenska med hjälp av ett självbedömningsmaterial som finns i den europeiska språkportfolion. Läraren i svenska gjorde motsvarande bedömning, jämförde och diskuterade resultatet med varje deltagare. Detta ingick som en del i den individuella studieplaneringen. För att synliggöra och beskriva språkutvecklingen under utbildningen genomförde deltagarna och läraren ytterligare en bedömning med hjälp av självbedömningsmaterialet i slutet av utbildningen.

Handledning

Handledaren och ansvarig från Utbildningsförvaltningen har regelbundet träffat lärargruppen ungefär en gång per månad. På dessa möten har gruppen tillsammans diskuterat utbildningens uppläggning och arbetsformer och vad det innebär att arbeta språkutvecklande. Eftersom deltagarnas språkutveckling skulle bedömas och beskrivas med hjälp av *Europeisk språkportfolio (ESP)* gick materialet igenom och lärarna fick själva praktiskt pröva att bedöma sina språkkunskaper i t.ex. engelska eller spanska genom det självbedömningsmaterial som deltagarna skulle använda. Deltagarnas utveckling under utbildningen har gemensamt diskuterats och följts upp. Andra frågor som tagits upp är hur kontakten och samarbetet mellan skola och arbetsplats kan förstärkas och möten med mentorer och chefer har förberetts. En hel del tid har ägnats åt organisatoriska problem på skolan.

Handledaren har besökt undervisningen och också samtalat med deltagarna och med undervisande lärare. Projektledaren och handledaren har tillsammans planerat och skrivit föreliggande rapport om pilotprojektet.

Samarbete med arbetsplatserna

Vissa praktiska problem med kombinationen arbete och studier fanns i början av utbildningen genom att många deltagare normalt arbetade på ett s.k. ”rullande schema” och arbetstiderna varierade från vecka till vecka. Problemet löstes genom att deltagarna under kurstiden fick specialanpassade arbetsscheman.

Alla deltagare skulle få en mentor på arbetsplatsen. Mentorerna skulle behärska svenska språket bra och ha undersköterskekompetens. Alla deltagare har med något undantag haft en mentor på sin arbetsplats under hela utbildningen.

Mentorerna inbjöds till en informationsträff i början av utbildningen (se bilaga 4). Till träffen kom 22 personer. Mentorerna fick först information om projektet och om kursens innehåll och uppläggning och sedan diskuterades mentorernas roll i smågrupper. Mentorerna inbjöds att delta på en gemensam fortbildningsdag om hur man kan stödja andraspråksutvecklingen såväl i undervisningen som på arbetsplatsen. Samtliga lärare och 14 mentorer deltog på fortbildningsdagen (se bilaga 5).

Enhetscheferna inbjöds också till en informationsträff i början av utbildningen (se bilaga 6). Två enhetschefer kom till träffen. En ny inbjudan skickades ut och till den andra träffen kom fem enhetschefer varav två hade två deltagare som gick utbildningen. Enhetscheferna fick vid träffarna information om projektet och om kursens innehåll och uppläggning. På träffarna diskuterades också former för samarbete och vilka organisatoriska förutsättningar som krävdes för att deltagarna skulle nå ett bra resultat.

Besök på arbetsplatserna

Läraren i kursen *Vård och omsorgsarbete* har under utbildningsperioden gjort arbetsplatsbesök och då träffat mentorer, enhetschefer och deltagare. På dessa träffar diskuterades utbildningen och om och hur deltagarna utvecklat sina ämneskunskaper och sin förmåga att använda svenska språket.

Kompetensutveckling för lärarna

Lärarna i projektet erbjöds att under utbildningsperioden delta i en seminarierie som vände sig till alla lärare som arbetar med Kompetensfondens uppdragsutbildningar för vårdbiträden och undersköterskor (se bilaga 7).

5. Resultat

Av de 30 deltagare som antogs har 28 genomfört utbildningen. 26 av dessa har fått minst Godkänd på samtliga kurser (se bilaga 8).

Samtliga deltagare har förbättrat sina kunskaper i svenska både muntligt och skriftligt vilket har bekräftats av deltagarna själva, lärare, mentorer och enhetschefer.

6. Utvärdering

Sammanställning av deltagarnas kursutvärdering

I slutet av utbildningen ombads deltagarnas att göra en utvärdering (Underlag för utvärderingen se bilaga 9). Samtliga 28 deltagare har svarat på kursutvärderingen.

Kursanmälan

I enkäten framgår att alla kursdeltagarna utom två var mycket motiverade att börja kursen. Många hade en stark önskan att få en grundutbildning och också stora förväntningar på att genom utbildningen förbättra sina kunskaper i svenska språket. De är nöjda med utbildningen och tycker också att de har förbättrat sina kunskaper i svenska i hög grad.

Stöd från ledningen på arbetsplatsen

De flesta kursdeltagarna upplevde att arbetsledningen har varit positivt inställda till utbildningen. De flesta fick efter en kort period sitt schema anpassat efter studietiderna. En deltagare fick inte sitt schema anpassat vilket innebar att hon arbetade mer än halvtid. En anledning till detta var att de fått en ny chef på arbetsplatsen som inte var informerad om kursens uppläggning. Några kände sig till en del ignorerade på arbetsplatsen men många säger att de under studietiden känt stöd och fått uppmuntrande frågor om hur det går av sina chefer.

Stöd från mentorer

Under de första veckorna hade inte alla fått en mentor, men efter lite påtryckning från deltagarna själva hade de flesta en mentor. De flesta tycker att det har varit bra att ha en mentor på arbetsplatsen. Några deltagare slutade efter en period att vända sig till sin mentor eftersom de inte kände sig positivt bemötta. Många beskriver att de haft svårt att hitta tider att träffa sin mentor eftersom deras arbetsschema inte stämde överens. En del deltagare valde att då i stället vända sig till de arbetskamrater som fanns till hands när hjälp behövdes.

De flesta kursdeltagarna använde sig mest av mentorstödet i början av utbildningen. Mot slutet kände de sig säkrare och ville eller behövde då inte ha lika mycket stöd.

Studierna

Mer än hälften av deltagarna är nöjda eller mycket nöjda med sina studieresultat. Nästan alla tycker att det har varit ett hårt arbete och att de har lagt ned mycket tid på att läsa, förstå textinnehåll och göra hemuppgifter. Några lägger till att de trots detta ändå inte fått så bra betyg (endast G eller VG). Några har hindrats i studierna av privata problem. De flesta har studerat hemma, men en del har besökt biblioteket, för att få mer information, för att få sitta i lugn och ro eller för att kunna använda dator. De tycker att det har varit många skriftliga hemuppgifter och att det speciellt i början kändes svårt och tog mycket tid. Vissa tycker också att det var svårt att hinna göra färdigt uppgifterna i tid. De tycker att det var svårt med allt skrivande men att de har blivit mycket bättre på att skriva. Många tycker att det varit stressigt att studera två dagar i veckan, göra hemuppgifter och att också arbeta. Några hade hellre velat studera på heltid.

Alla tycker att det har varit positivt att studera. Några uppger att de verkligen blivit inspirerade att söka mer kunskap.

Citat:

- Jag kan nu anteckna på lektionerna under tiden som läraren pratar.
- Jag känner mig som en forskare då jag går till biblioteket för att få mer kunskap.
- Nu vågar jag skriva mycket mer i rapportboken och skriva meddelanden till anhöriga.
- Jag förstår det medicinska om vårdtagaren på rapporten.
- Jag förstår varför Greta får blodtrycksfall och jag vågar fråga om jag inte förstår.
- Jag har fått en större kunskap och förståelse för den svenska kulturen och för andra kulturer.
- Jag tittar mer på nyhetsprogram på TV.
- Jag läser Metro eller City dagligen med större intresse.
- Här om dagen fyllde jag i en blankett till försäkringskassan utan att fundera och blev förvånad efteråt hur lätt det gått.

Kunskaper som redan påverkat arbetet

Samtliga deltagare ger exempel på situationer där de fått användning av sina nya kunskaper. Många lyfter fram att de nu talar mer obesvärat med vårdtagare, arbetskamrater och arbetsledning, att de nu vågar ifrågasätta om något är fel och är mer delaktiga vid rapportering. Några skriver att de blivit stolta över sitt arbete. Flera ger konkreta exempel på situationer och områden där kunskapsinsikten ökat.

Citat:

- Jag vet mer om sänglägeskomplikationer.
- Jag vet mer om smitta och smittspridning.
- Jag vet mer om munvård.
- Nu förstår jag mer om olika sjukdomar.
- Jag förstår hur det är att vara synskadad.
- Jag kan prata mer med vårdtagarna och förstår bättre vad de säger.
- Jag vågar diskutera saker med vårdtagaren, också i telefon, när det gäller olika ärenden eller hur de vill ha det.
- Jag ger mer tid till vårdtagarna.
- Jag vet hur SoL (Socialtjänstlagen) skall tillämpas och tänker på vårdtagarens självbestämmande och andra rättigheter.
- Jag vågar nu prata långsamt (kommentar: – Man pratar fort för att det inte ska märkas att man pratar fel.).
- Historiken var intressant, man förstår bättre när vårdtagaren pratar om gamla tider.

Något i undervisningen som inte stämde i verkligheten

Två deltagare tycker att allt de läst har stämt med verkligheten och varit tillämpligt på arbetsplatsen. Några säger dock att tillämpningen av sekretess och integritet fungerar dåligt i verkligheten. En del har haft svårt att se vikten av vissa områden som ingått i undervisningen därför att de just då inte hade användning av dessa i sin arbetssituation.

Vad har varit bra i undervisningen

Många tyckte att det mesta i utbildningen har varit bra och att lärarna har haft stort tålamod och har förklarat bra. Flera lyfter fram metodiken i *Svenskstödet* och kursen *Vård och omsorgsarbete* som speciellt bra.

Citat:

- Studiebesöken var intressanta.
- Det har varit bra, men det var svårt i diskussionerna om kulturmöten.
- Jag är nu mycket bättre på att höra och läsa.
- Jag kan läsa böcker för vårdtagare och för mina barn.
- Jag har bättre uttal och kan uttrycka mig med större variation.
- Jag lyssnar mer på hur man pratar och uttalar nu.
- För två år sedan vågade jag inte ens skriva eller prata med någon.
- Jag vågar skriva nu vare sig det är rätt eller fel.
- Desto mer jag skrev under utbildningen, desto mer kom jag ihåg.
- Jag är en ganska reserverad och tystlåten person, men efter den här utbildningen har jag kommit över min "blyghet" efter alla redovisningar vi har haft.
- Jag har känt mig delaktig i undervisningen.

Vad har varit mindre bra i undervisningen

Många deltagare tycker att kursen *Medicinsk grundkurs* var för stressig. Det var för få timmar och det fanns för lite tid för genomgångar och förklaringar. Det var heller inte bra att alla timmar i kursen låg på samma veckodag och det ena passet låg sent på dagen.

Flera anser att en del lärare hade mycket svåra frågor på proven. Några tycker att vissa deltagare var favoriserade. Några tar upp att det fanns deltagare som var störande under lektionerna (prat och mobilsignaler) vilket gjorde att det var svårt att koncentrera sig. De påpekar också att det förekom fusk trots att lärarna upprepade gånger gjort påpekande om detta. Några skriver att det var tråkigt att byta lärare (sjukskrivning) och att schemat var ojämnt fördelat över tid, vilket gjorde att vårterminen fick långa skoldagar.

Intresse för vidare studier

Mer än hälften av deltagarna säger att de blivit intresserade att studera vidare. Många vill fortsätta att studera för att få undersköterskekompetens och säger att de skall ta upp detta med sina enhetschefer. Flera säger att de genom studierna fått ett bättre självförtroende och vill därför fortsätta att studera.

Råd till lärarna inför nästa kurs

Flera anser att schemaplaneringen måste förbättras så att timmarna ligger mer jämt fördelat över hela utbildningen. En allmän åsikt är att det behövs mer timmar till *Medicinsk grundkurs*, några tycker att det också behövs fler timmar för kurserna *Psykologi* och *Vård och omsorgsarbete*. Istället, föreslår de, att timmarna i kurserna *Etik* och *Människan socialt och kulturellt* skulle kunna minskas något. Vissa anser att provfrågorna kan utvecklas och formuleras på ett bättre sätt. Några tycker att lärarna måste bli bättre på att bekämpa fusk på olika sätt.

Flera tycker att kursen skulle gå på heltid.

Citat:

- Man kan inte hålla två vattenmeloner i samma hand.

Sammanställning av lärarnas utvärdering

Nedanstående text är en sammanfattning av lärarnas erfarenheter, tankar och reflektioner gjorda vid två möten i slutet av utbildningen.

Utbildningens uppläggning och organisation

Lärarna är eniga om att kombinationen utbildning och arbete har fungerat mycket bra både ur ett pedagogiskt perspektiv och resultatmässigt. Deltagarnas erfarenheter var utgångspunkt för utbildningen och teorin har kunnat knytas till och förankras i det praktiska arbetet.

Organisatoriskt har undervisningen varit förlagd till två dagar per vecka vilket ibland enligt lärarna var något stressande p.g.a. att det kändes långt mellan undervisningstillfällena, men det var samtidigt positivt eftersom teorin snabbt kunde knytas till den praktiska verksamheten på arbetsplatsen. Flera deltagare hade, speciellt i början av utbildningen, vissa svårigheter att få arbetsplatserna att förstå att den undervisningsfria halvdagen var avsedd för självstudier och att de då inte var tillgängliga för arbete på arbetsplatsen. Lärarna anser att det skulle ha fungerat bättre om deltagarna arbetat två dagar och studerat tre dagar per vecka. Då hade schemat inte behövt bli så komprimerat och det hade funnits mer tid för individuellt stöd. En annan sak som i början påverkade undervisningen var att alla arbetsplatser inte hunnit tillsätta vikarier och när detta sedan var löst dröjde det innan vikariernas arbetsschema och arbetsuppgifter anpassats. En deltagare, som var kontaktperson, berättade att hennes vikarie lät bli att göra vissa arbetsuppgifter (som normalt kontaktpersonen gör) vilket innebar att tiden på arbetsplatsen blev mycket stressig.

Samtliga lärare anser att det fungerat bra med att kurserna legat i block där deltagarna läst två eller tre ämnen samtidigt. Det var också bra att i introduktionsperioden starta med kursen *Vård och omsorgsarbete* och *Svenskstöd*. Tyvärr var generellt för få timmar utlagda under höstterminen vilket innebar mycket långa och tunga dagar under vårterminen. Ett exempel på detta är att kursen *Medicinsk grundkurs*, en mycket teoretisk kurs, lästes under vårterminen och att alla timmar låg i två pass på samma dag med det ena passet på sen eftermiddagstid. En annan schemamässig förändring som upplevdes negativt av både lärarna och kursdeltagarna var att *Svenskstödet* minskade från åtta timmar per vecka under höstterminen till fyra timmar per vecka under vårterminen. Två av de fyra timmarna låg då dessutom tidsmässigt parallellt med ett av de andra ämnena.

Projektledaren hade vid utbildningens start en nedsättning på 10 % för att leda och dokumentera arbetet. Eftersom det under utbildningsperioden fattades lärare på skolan fick projektledaren ta fler undervisningstimmar än beräknat och nedsättningen kom istället att innebära övertid. Projektarbetet och ambitionerna fick därför till en del begränsas.

Urval och antagning

Urvalet av deltagare verkar enligt lärarna i stort sett fungerat bra, trots att för lite tid var avsatt både före testtillfället för framtagande av test, och efter för uppföljning och dokumentation. Deltagargruppen var dock från början ganska heterogen med tanke på studiebakgrund, förkunskaper och kunskaper i svenska, men 26 av de 28 deltagarna som fullföljt utbildningen hade minst Godkänd i samtliga ämnen. Alla deltagare utom två (varav en avbröt utbildningen) var mycket motiverade att gå utbildningen. Den lärare som ansvarade för testning och urval påpekar dock att minst två lärare borde varit närvarande vid testtillfället och att det också borde ha funnits tid för ett samtal med varje sökande.

Arbetsformer och arbetssätt

Lärarna anser att det fungerade mycket bra med att i inledningsperioden ha många samarbets- och diskussionsuppgifter i grupp. Dels lärde kursdeltagarna känna varandra snabbt vilket redan från början skapade en god stämning och sammanhållning i gruppen, dels blev deltagarna vana vid att samarbeta, vilket är grunden för ett språkutvecklande arbetssätt. Det påskyndade dessutom processen att ta ett eget ansvar för studierna. Under den första perioden fick deltagarna skriva mycket vilket innebar att rädslan för skrivandet hos många släppte och

skrivningen blev ett redskap i utbildningen. De har sedan under hela utbildningen samarbetat mycket i grupp och har fått redovisa på olika sätt både skriftligt och muntligt.

Samtliga lärare tycker, som tidigare nämnts, att kombinationen studier och arbete har varit bra. Deltagarna var redan från början motiverade och hade erfarenhet och kunskap att utgå ifrån. Teori och praktik kopplades samman och de har haft många hemuppgifter som på ett naturligt sätt kunnat knytas till det praktiska arbetet. Arbetssättet innebar att ”tyst kunskap” blev synlig och att behovet av ny kunskap medvetandegjorts. Deltagarna har under utbildningen på detta sätt sett ett tydligt samband mellan teori och praktik. De har vid eller efter genomgångar ofta också tagit upp saker från arbetsplatserna. Att arbeta nära verkligheten har generellt varit en tillgång i undervisningen och inte minst förenklat genomgången av innehållsligt och teoretiskt svåra områden och svårförklarade ord och begrepp. Deltagarna har förutom fördjupade kunskaper också fått många bekräftelser och en ökad medvetenhet om sitt arbete och sin arbetsplats. I kursen *Medicinsk grundkurs* var tiden dock för knapp för att med uppgifter följa upp och förankra teorin på arbetsplatsen. Deltagarna tog då helt naturligt upp sina frågor och funderingar på *Svenskstödet* och teorin bearbetades till viss del där. Det har varit mycket värdefullt att svenskläraren hade erfarenheter från tidigare vårdkurser och därför var väl insatt i samtliga ämnen som ingått i utbildningen.

De flesta kursdeltagarna hade vid starten svårigheter med att uttrycka sig skriftligt. I samtliga ämnen har deltagarna fått skriva mycket och med olika syften; alltifrån anteckningar, skriftliga redovisningar sammanfattningar och hemskrivningar till övningar med tillämpad skrivning d.v.s. autentiska skrivsituationer på arbetet t.ex. rapportering.

Användningen av Europeisk språkportfolio fungerade som ett bra instrument för att höja medvetenheten hos deltagarna, men orsakade också stress och arbetsbelastning för läraren i *Svenskstöd*. Blanketterna som togs fram på initiativ av handledaren och som deltagarna använde på arbetsplatserna för att höja medvetenheten om olika samtal och skrivsituationer på arbetsplatsen fungerade bra, men var inte riktigt förankrade hos läraren och orsakade därför också merarbete.

Arbetsplatsbesöken som gjordes av läraren i kursen *Vård och omsorgsarbete* kändes mycket viktiga dels för deltagarna som blev sedda och stärktes i sin identitet som arbetstagare, dels för läraren som fick inblick i deltagarnas arbetssituation.

Resultat

Lärarna är mycket nöjda med deltagarnas resultat och tycker att de har utvecklat sina ämneskunskaper i hög grad och också sin förmåga att använda språket både muntligt och skriftligt. Kursdeltagarnas har varit mycket motiverade under hela utbildningsperioden. Deltagarnas betygsgenomsnitt är jämförelsevis högre än tidigare kurser med svenskstöd som genomförts på heltid, men under kortare tid (se bilaga 8).

En intressant erfarenhet är att kursdeltagarnas självskattningar om sina kunskaper i svenska i början och slutet av utbildningsperioden (med hjälp av självbedömningsmaterialet i den Europeiska språkportfolion, se s. 15) i stort sett stämmer överens med lärarens bedömning av deras kunskaper. Där resultaten skiljer sig åt ligger lärarens bedömning, med några undantag, högre än deltagarnas.

Samarbete utbildningsanordnare, deltagare och arbetsplatser

Kontakterna och samarbetet med de olika arbetsplatserna har varierat. Vissa enhetschefer och mentorer har varit mycket intresserade och sett nyttan av att samarbeta. De har stöttat deltagarna och det har fungerat bra organisatoriskt med t.ex. tider för deltagarna. Med vissa arbetsplatser har samarbetet inte fungerat lika bra och det har t.ex. funnits svårigheter för deltagarna med anpassningen av arbetstiderna och några deltagare har haft ganska lite kontakt med sina mentorer.

Mötet med mentorerna kändes, enligt lärarna, mycket bra och många viktiga frågor togs upp och diskuterades bl.a. vilken roll som mentorerna bör ha.

Det tog tid innan alla deltagare fått en mentor. Samarbetet mellan mentorerna och deltagarna fungerade generellt bättre i början, men det kanske är så det ska vara, eftersom deltagarna behövde mest stöd i början av utbildningen. Kravet på mentorerna var att de skulle ha undersköterskekompetens och behärska svenska. Detta krav gick inte att uppfylla på alla arbetsplatser och i efterhand kan man se att det viktigaste är att en mentor behärskar svenska, vill stötta och har en grundläggande vårdbiträdeskompetens. Lärarna tycker också att det är viktigt att "personkemin" stämmer.

De två mötena med enhetscheferna var positiva, men tyvärr kom få personer. Några av dem som inte kom hörde av sig och beklagade att de inte kunde komma.

Det har ibland varit svårt att få fram information till enhetscheferna och lärarna kommenterar att det skulle varit bra med mer kontakt.

Eftersom det i utbildningarna för anställda inom äldreomsorgen inte funnits någon praktikperiod inom kursen *Vård och omsorgsarbete* besökte läraren deltagarna på respektive arbetsplats. Dessa besök var mycket värdefulla för att få inblick i deltagarens arbetsituation och för att stärka kontakten mellan skola och arbetsplats. Både enhetschefer och mentorer visade stort intresse och förmedlade att de sett en betydande utveckling hos deltagaren. Här blev det också tillfälle att möta de enhetschefer och mentorer som inte var med på träffarna på skolan.

En positiv följd av utbildningen värd att nämnas är också att vissa arbetsplatser nu har införskaffat ordböcker.

Handledning

De regelbundna träffarna med handledaren och ansvarig från Utbildningsförvaltningen har varit viktiga.Handledningsfunktionen blev dock enligt lärarna något oklar. Mycket av den tid som egentligen var avsatt till handledning och uppföljning kom att handla om situationen på S:t Göran. Lärargruppen anser att alldeles för mycket av tiden fick ägnas åt organisatoriska och praktiska problem på bekostnad av tiden för pedagogiska diskussioner och reflektioner.

Besöken av handledaren i undervisningen var positiva och det har då varit naturligt att konkret ta upp och diskutera deltagarnas språkutveckling

Det har varit bra med handledarstöd i projektledarrollen. Det var, enligt projektledaren, lite av en förutsättning för att våga ta på sig ansvaret inte minst för arbetet med att skriva en rapport om projektet. Det har också varit bra att ha någon att vända sig till för att ventilera frågor eller när det uppstått problem.

Sammanställning av mentorernas utvärdering

I slutet av utbildningen ombads mentorerna att fylla i en utvärderingsenkät. (Underlag för utvärderingen se bilaga 10). 14 mentorer har svarat på enkäten.

Träffar med kursdeltagarna

Det har, enligt mentorerna, varierat hur ofta de träffat kursdeltagarna. Flera har träffat kursdeltagarna regelbundet, några en gång i veckan, några en gång per månad, och en del mentorer svarar att de träffat kursdeltagarna sällan eller aldrig. De flesta har träffat kursdeltagarna på arbetstid, någon har haft telefonkontakt med sin deltagare och ett par har träffat deltagarna utanför arbetstid p.g.a. tidsbrist. Ibland har träffarna varit korta, men ofta har de varat mellan 1-1½ timma.

De mentorer som träffat kursdeltagarna sällan eller aldrig anger att detta berott på tidsbrist, att schematiderna inte passat eller att det pågått omorganisation.

Erfarenheter av mentorsarbetet

Deltagarna har, enligt mentorerna, behövt hjälp med hemuppgifter dels med att förstå kurslitteraturen, dels med att jämföra hur man arbetar på den egna arbetsplatsen i relation till kursinnehållet. De har också tillsammans diskuterat möjligheter till förbättringar på arbetsplatsen.

Mentorsarbetet har upplevts som positivt av de allra flesta. Det har känts viktigt att fråga hur deltagaren klarat av studierna och att ge uppmuntran. De flesta upplever att de varit ett stöd för kursdeltagarna, men några är missnöjda med sin insats speciellt därför att de inte kunnat träffa sin deltagare så ofta som de tänkt.

Citat:

- Det har varit positivt att se någon växa i sin roll.
- Vi har lärt känna varandra bättre.
- Det har varit roligt att med egna kunskaper kunna hjälpa till.
- Det har gett nya idéer och egen uppdatering.
- Det har varit bra att kunna diskutera vårt arbete på arbetsplatsen.

Om utbildningen och samarbetet

Mentorerna tycker att det är bra att sådana här kurserna finns. Samarbetet med skolan har varit trevligt och fungerat bra. Några påpekar att de velat komma till skolan, vara med på lektioner och träffa lärarna minst en gång till. Mentorerna tycker att det har varit bra balans i kursen med ett bra urval och relevant innehåll. Möjligen hade det behövts mer tid i skolan för att gå igenom uppgifterna med deltagarna. Ibland har deltagarna berättat för mentorerna att det varit svårt att förstå frågor i läxor och på prov.

Mentorerna tar också upp att det, framför allt under våren, hade varit bättre med något kortare skoldagar. Det är ett hårt arbete för den som inte behärskar svenska språket så bra.

7. Slutkommentarer

Delprojektet har i stort fungerat bra och varit mycket framgångsrikt. De problem som funnits har mestadels berott på organisatoriska svårigheter både på arbetsplatserna och på skolan. Problemen har dock i regel kunnat lösas över tid.

Utbildningsmodellen med kombinationen arbete och utbildning har uppskattats av samtliga parter men vissa av deltagarna hade önskat att utbildningen varit på heltid. Resultaten av utbildningen är tillfredsställande och fler deltagare har fått högre betyg än i tidigare vårdutbildningar med svenskstöd där utbildningen gått på heltid. Av sammanfattningen och i förslagen till utveckling framgår vilka delar i utbildningsmodellen som bör behållas och vilka delar som bör utvecklas eller förändras.

Bilagor

Bakgrundsfakta om kursdeltagarna

Bilaga 1

Kvinnor 23
Män 7

Språk (12)	Antal	Ankomstår	Antal	Skolbakgrund	Antal
Arabiska	6	79	1	0-3	1
Tigrinja	6	80-84	2	4-9	7
Kurdiska	3	85-89	3	10	2
Dari	3	90-94	11	12-14	14
Persiska	2	95-99	14	Univ	4
Somaliska	2	00	2		
Amahrinja	1				
Bengali	1				
Ryska	1				
Singhalesiska	1				
Tagalog	1				
Youba	1				

Ålder	Antal	Arbetat inom vården:	Antal	Utbildning	Antal
20-24	2	1 - 4 år	2	Sverige	
25-29		5 - 8 år	20	Ingen/ej klar sfi	12
30-34	5	9 - 12 år	4	Sfi	10
35-39	6	13 - 16 år	2	Grundl. vux	2
40-44	7			Folkhögskola	1
45-49	5			Förber. vårdgy	1
50-54	3			Vårdgymnasium	1
55-60	2				

Europeisk språkportfolio Den globala skalan

1 *Common European Framework of Reference for Languages* ger Europarådet en översikt över språkfärdigheter i de sex nivåerna A1 – C2. Denna globala skala kan användas framför allt för att informera t.ex. föräldrar, beslutsfattare eller representanter för näringslivet.

Nivå	Nivåbeskrivning
Den avancerade språk-användaren	<p>C2</p> <p>Kan med lätthet förstå praktiskt taget allt som han/hon hör eller läser. Kan sammanfatta information från olika muntliga eller skriftliga källor och därvid troget återge argument och redogörelser i en sammanhängande presentation. Kan uttrycka sig spontant, mycket flytande och precist samt därvid utnyttja finare nyanser även i mera komplexa situationer.</p>
Den självständiga språk-användaren	<p>C1</p> <p>Kan förstå ett brett urval av krävande längre texter och urskilja underförstådda betydelser. Kan uttrycka sig flytande och spontant utan att i påfallande grad leta efter lämpligt språkuttryck. Kan använda språket flexibelt och effektivt för sociala akademiska och professionella ändamål. Kan producera tydliga, välstrukturerade och detaljerade texter om komplicerade ämnen. Kan på ett kontrollerat sätt med olika medel organisera och binda samman en text till en sammanhängande helhet.</p>
Den bas-presterande språk-användaren	<p>B2</p> <p>Kan förstå huvudinnehållet i komplexa texter om både konkreta och abstrakta ämnen, inbegripet tekniska framställningar inom sitt eget intresseområde. Kan fungera i samtal så pass flytande och spontant att ett normalt umgänge med infödda talare av språket blir helt möjligt utan ansträngning för någondera parten. Kan producera tydlig och detaljerad text inom ett brett fält av ämnen, förklara en ståndpunkt samt framhålla såväl för- som nackdelar vid olika valmöjligheter.</p> <p>B1</p> <p>Kan förstå huvudinnehållet i vad han/hon hört eller läst om välkända förhållanden som man regelbundet möter i arbete, i skola, på fritid, o.s.v. Kan hantera de flesta situationer som vanligtvis uppstår under resor i ett land där språket talas. Kan producera enkla, sammanhängande texter om ämnen som är välkända eller av personligt intresse. Kan beskriva erfarenheter och händelser, berätta om drömmar förhoppningar och framtidsplaner och kortfattat ge skäl för och förklaringar till åsikter och planer.</p>
Den bas-presterande språk-användaren	<p>A2</p> <p>Kan förstå meningar och ofta använda uttryck som hör hemma i en verklighet av omedelbar betydelse (t.ex. mycket grundläggande information om Individ och familj, om att handla, lokal geografi. anställning). Kan kommunicera i enkla och rutinmassiga sammanhang som kräver ett enkelt och omedelbart utbyte av information. Kan i enkla termer beskriva sidor av sin egen bakgrund, sin omedelbara omgivning samt förhållanden av omedelbart intresse.</p> <p>A1</p> <p>Kan förstå och använda välkända, vardagliga uttryck och mycket grundläggande fraser som syftar till att möta konkreta behov. Kan presentera sig själv och andra samt ställa och besvara frågor om personliga detaljer som var han/hon bor, personer han/hon känner och saker som han/hon har. Kan samtala på ett enkelt sätt under förutsättning att samtalspartnern talar långsamt och tydligt och är beredd att hjälpa till.</p>

SAMTAL SOM JAG DELTAGIT I UNDER EN DAG

NAMN

DATUM

Person/er (vårdtagare, arbetskamrater, anhöriga o.s.v.)	Situation (uppstigning, måltid, rapport, fikatorast, besök o.s.v.)	Typ av samtal (om praktiska saker, småprat, fakta, diskussion, instruktion o.s.v.)	Förstod du allt (ja/nej)	Kunde du säga det du ville (ja/nej, Om inte vad var problemet /vad gjorde du?)	Kommentarer (något som behöver förklaras eller läggas till)

VAD JAG HAR SKRIVIT I DAG

NAMN

DATUM

I vilken situation och vad (Rapport, inköpslista, meddelande)	Kunde du formulera/skriva som du ville (ja/nej)	Var det något som var problem för dig. (Ge exempel)	Kommentarer (något som behöver förklaras eller läggas till)

INFORMATIONSTRÄFF FÖR MENTORER

Du som utsetts till mentor för en arbetskamrat som går vårdbiträdeskurs med svenskstöd kallas till information på

S:t Görans gymnasium torsdagen den 15/9 kl. 15-17.

S:t Göransgatan 98, plan 6 norra hissarna sal 629

Som ni säkert redan vet skall kursen drivas som ett projekt i kompetensfondens regi.

Några av de nya tankarna är:

- *att varje kursdeltagare skall ha en mentor, som kan vara ett stöd på arbetsplatsen under kursen.*
- *att varje kursdeltagare skall utveckla svenska språket och därmed uppnå bra studieresultat.*
- *Att studierna bedrivs i långsam takt två dagar i veckan fram till den 19/5 2006*

Vi tänker berätta lite om kursens uppläggning och kursinnehållet.

Vi vill gärna diskutera med er mentorer hur ni kan stödja era arbetskamrater under kursen.

Ni får tillfälle att träffa lärarna och ställa frågor om mentorskapet.

Vi bjuder på kaffe och bulle.

VÄLKOMMEN!

Lärarna i projektet

Ett seminarium i projektet "lärande i äldreomsorgen"

**Vad kännetecknar en framgångsrik
språkinlärare?**

Hur ser språket ut på arbetsplatser?

**Hur kan man stödja språkutveckling för
vuxna såväl i skolans olika ämnen som
på arbetsplatsen?**

Det är frågor som vi kommer att diskutera tillsammans den 12/10. Det gäller att skapa bryggor mellan "språket på arbetet" och "arbetet med språket". *Catarina Persson*, lärarutbildare på *Nationellt centrum för svenska som andraspråk*, presenterar aktuell forskning kring andraspråksinlärning (hur man lär sig ett annat språk än modersmålet) och vi får också prova på några effektiva och roliga språkövningar!

Välkommen till seminarium

Onsdagen den 12 oktober kl. 14.00 – 16.30

Bolinders Kafé, Gripenhielmska rummet

Bolinders plan 1 (Serafens sjukhem, se bifogad karta)

Kaffe med tilltugg serveras!

Anmäl dig senast den 10 oktober till

kerstin.sjosvard@utbildning.stockholm.se, tel 508 33 875

INBJUDAN TILL INFORMATIONSTRÄFF FÖR CHEFER

Nu har kursen ”vårdbiträde med stöd i svenska” pågått en tid och vi har träffat kursdeltagarnas mentorer. Mötet var mycket välbesökt och givande och vi vill nu gärna träffa er enhetschefer för att informera om projektet och lyssna till era synpunkter och frågor. Vi bjuder därför in till träff på:

S:t Görans gymnasium tisdagen den 4/10 kl. 15-17.

S:t Göransgatan 95, lokal meddelas senare

Som ni vet drivs kursen som ett projekt i kompetensfondens regi.

Några av de nya tankarna är:

- att varje kursdeltagare skall ha en mentor, som kan vara ett stöd på arbetsplatsen under kursen.*
- att varje kursdeltagare skall utveckla svenska språket och därmed uppnå bra studieresultat.*
- Att studietiden är utsträckt och kombineras med arbete på halvtid fram till den 19/5 2006*

Vi tänker berätta lite om projektets mål, kursens uppläggning och kursinnehållet. Ni får tillfälle att träffa lärarna och vi hoppas på en givande dialog med er.

Vi bjuder på kaffe och bulle.

VÄLKOMMEN!

Projektgruppen

Maila senast den 3 oktober till kerstin.sjosvard@utbildning.stockholm.se om du inte kan komma!

Program för seminarier för lärare i Kompetensfondens utbildningar hösten 2005 Och våren 2006.

Tisdagen den 16 augusti kl. 14.00 -16.00

Lokal: Kungliga Myntet, Hantverkargatan 2F

Presentation av höstens seminarier och av den nya uppläggningskursen "Vårdbiträdesutbildning med stöd i svenska".

Diskussion om projektet och hur vi kan hålla kontakt med varandra mellan träffarna.

Torsdagen den 29 september kl. 13.00 -17.00

Lokal: Brunnsviken, Hantverkargatan 3F

Barbro Forsberg, institutet för personal- och företagsutveckling samtalar om det pedagogiska ledarskapet.

Tisdagen den 4 oktober kl. 13.00 -17.00

Lokal: Kungliga Myntet, Hantverkargatan 2F

Catarina Littman, Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk.

Hur kan man använda arbetsplatsen för språkinläring?

Onsdagen den 2 november 13.00 -17.00

Lokal: Medborgarhuset, Medborgarplatsen

Ingela Josefsson, rektor på Södertörns högskola, talar om erfarenhetsbaserad kunskap.

Torsdagen den 1 december kl. 15.00 – 17.00

Lokal: Café Aguéli, Blecktornsgränd.

Gert Alaby, Socialstyrelsen, talar om förslaget på kompetensbeskrivningen i äldreomsorgen, omvårdnadsassistent.

Fredagen den 27 januari kl. 13.00 – 17.00

Lokal: Munklägret, Hantverkargatan 2F

Agneta Törnquist, Socialhögskolan berättar om sin avhandling:

”Vad man ska kunna och hur man ska vara. Om enhetschefers och vårdbiträdens yrkeskompetens i äldreomsorgen.”

Onsdagen den 15 mars kl. 14.00 – 17.00

Lokal: Kungliga myntet, Hantverkargatan 2F

Ulla Hirsch, äldreomsorgsinspektör i Stockholms stad, berättar om sitt arbete.

Tisdagen den 18 april och torsdagen den 20 april kl. 14.00 – 16.30

Lokal: Hantverkargatan 3D

Catarina Persson, Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk.

”Hur kan man använda arbetsplatsen för språkinlärning?”

Repris av höstens seminarium.

Torsdagen den 4 maj

Lokal: Glasbruket, Hantverkargatan 2F

Erfarenheter av utbildningarna i Kompetensfondens regi.

Diskussion tillsammans med Arthur Henningsson, Consider Consultants.

**Resultat Vårdutbildning med stöd i svenska,
S:t Görans gymnasium ht 05 – vt 06, 28 deltagare**

Bilaga 8

Betyg	Voms	Mäsk	Med	Psyk	Etik	Andel i %
MVG	4	4		4	7	14%
VG	11	9	10	11	10	36%
G	13	14	17	13	9	47%
IG		1	1		2	3%

Voms: *Vård och omsorgsarbete*

Mäsk: *Människan socialt och kulturellt*

Med: *Medicinsk grundkurs*

Psyk: *Psykologi A*

Etik: *Etik och livsfrågor*

Som en jämförelse finns betygsresultat från 4 vårdutbildningar som genomfördes våren 2004

**Resultat Vårdutbildning med stöd i svenska,
Västerorts vuxengymnasium vt 04, 77 deltagare**

Betyg	Voms	Mäsk	Med	Psyk	Etik	Andel i %
MVG	1	3	1	6	3	4%
VG	29	28	42	27	31	41%
G	45	44	30	42	40	52,5%
IG	1	1	3	1	2	2,5%

Utvärderingsfrågor som skall hjälpa mig att skriva en rapport om denna kurs

1. Anmälde du dig av eget intresse till kursen?

---

2. Hur kändes det inför kursstarten, vilka förväntningar hade du?

---

3. Vilket stöd har du haft från din arbetsledare?

---

4. Hur har du utnyttjat din mentor, vilket stöd har du fått?

---

5. Tycker du att du har utnyttjat studiedagarna på ett bra sätt?

---

6. Hur har du jobbat med hemuppgifterna?

---

7. Hur tycker du att det har gått med studierna, är du nöjd med dina resultat?

---

8. Är det något du tycker att du borde ha gjort på annat sätt nu när du tänker tillbaka på kurs tiden?

---

9. Har du kunnat använda dina nya kunskaper i praktiken (på jobbet)?

a) Exempel på något som varit bra?

---

b. Exempel på något som inte stämt?

---

10. Vad har varit bra i undervisningen (Hur vi lärare har undervisat)?

---

11. Vad har varit mindre bra eller dåligt i undervisningen?

---

12. Har du fått intresse för att studera vidare? I så fall vad och när?

---

13. Goda råd till oss lärare till nästa kurs?

Tack för hjälpen!
Eva

Utvärderingsfrågor om mentorsarbetet

1. Hur ofta träffades du och kursdeltagaren?

---

2. Hade ni en bestämd tid när ni träffades?

---

3. Hur lång tid träffades ni vid varje tillfälle?

---

4. Vad har ni pratat om?

---

5. Vad har varit positivt /problem i rollen som mentor?

---

6. Tycker du att du varit ett stöd?

---

7. Har du några synpunkter som du vill förmedla till skolan?

Kompetensfonden

Stockholms stads framtidsinvestering 2003-2006
– hundratals utvecklingsprojekt för bättre service till stockholmarna

Kompetensfondens kansli

STADSLEDNINGSKONTORET, 105 35 STOCKHOLM
TFN: 08-508 29 000 FAX: 508 29 970
HEMSIDA: WWW.STOCKHOLM.SE